

Post COVID

Factsheet post COVID

31 mei 2022

Kernboodschap	<p>Ik vind het belangrijk dat er meer bekend wordt over Post COVID onder (zorg)professionals, in de sociale omgeving en in de werksituatie van de patiënt. Daarom blijf ik onderzoek naar Post COVID via het RIVM¹ en ZonMw faciliteren.</p> <p>De onderzoeken bieden inzicht in de aard en omvang van aanhoudende klachten (oriënterend, biomedisch en psychologisch onderzoek), het herstelproces, direct implementeerbare kennis over effectieve behandelingen (revalidatie en interventie-onderzoek) en de organisatie van zorg(paden).</p> <p>Naast het faciliteren van wetenschappelijk onderzoek blijft het Ministerie van VWS zich inzetten voor ondersteuning, advies en zorg voor Post COVID-patiënten. Dit gebeurt bijvoorbeeld via C-support, het Longfonds en de regeling voor paramedische herstellzorg, die verlengd is tot 1 augustus 2023.</p> <p>Met de huidige inspanningen op het gebied van onderzoek, beleid en ondersteuning heb ik er vertrouwen in dat de komende periode de kennis zal toenemen en breder in de samenleving gehoor vindt, opdat de aandacht, ondersteuning en zorg voor Post COVID-patiënten steeds beter wordt.</p>
Argumentatie	<p>Behoeftes van Post COVID-patiënten</p> <p>Op 22 april jl. publiceerde Blauw Research in opdracht van het Ministerie van VWS het rapport "Behoeftes van Post COVID-patiënten"². Dit onderzoeksrapport beschrijft diverse modaliteiten van ondersteuning die het Ministerie van VWS kan bieden aan Post COVID-patiënten. Het onderzoek wijst uit dat Post COVID-patiënten behoefte hebben aan begrip, behandeling en ondersteuning. Het rapport beschrijft de implicaties daarvan en adviseert deze te betrekken bij beleidsvoorbereiding en communicatie. Eén van de adviezen betreft het in kaart brengen van het aantal Post COVID-patiënten. Ook wordt geadviseerd de toegang tot ondersteuning, zorg en behandeling te verbeteren. Op het gebied van communicatie kan het Ministerie van VWS o.a. de benaming 'Post COVID' in communicatie-uitingen gebruiken en ruchtbaarheid aan nationale en internationale onderzoeksresultaten geven.</p> <p>Onderzoeken naar Post COVID kunnen worden uitgesplitst in:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Oriënterend <ul style="list-style-type: none"> • <i>Aanhoudende Klachten na COVID-19: perspectief vanuit de populatie, patiënt, en zorg (UMCG, Radboud UMC, Longfonds, Lifelines)</i> • <i>Inzicht in aanhoudende klachten na Covid-19 besmetting: een mixed methods benadering (NIVEL, UMCG, Radboud UMC, MUMC en Dutch Hospital Data)</i> • <i>Aanhoudende klachten na COVID-19 infectie: epidemiologie, pathofysiologie, predictie, en communicatie, de CORona Follow Up (CORFU) studie (Maastricht UMC)</i> • <i>Prospective cohort study of non-hospitalised COVID-19 patients: determining length of isolation and patient clinical development at home (COVID-HOME study) (UMC Groningen)</i>

¹ [LongCOVID-onderzoek | RIVM](#)

² ['Behoeftes van Post COVID-patiënten', Blauw Research \(april, 2022\)](#)

	<ul style="list-style-type: none"> • COVID-19: De rol van klinische en beeldvormende testen (Maastricht UMC) • DEFENCE: Hartschade na corona (UMC Utrecht) • Rol van genetische factoren bij ernstige of langdurige gevolgen van coronavirusinfectie bij kinderen (LUMC, Amsterdam UMC, UMC Utrecht, UMC Groningen, Erasmus MC, COPP-consortium) • LongCOVID-onderzoek (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Revalidatie</u> <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling van de multidisciplinaire richtlijn voor aanhoudende klachten bij COVID-19 (NHG, FMS en LAN) • COVID-19 Follow-up care paths and Long-term Outcomes Within the Dutch health care system: a combined rehabilitation, pulmonary, and intensive care perspective (CO-FLOW study) (Erasmus MC) 2. <u>Psychologisch</u> <ul style="list-style-type: none"> • ReCOVER: A randomized controlled trial testing the efficacy of cognitive behavioural therapy for preventing chronic postinfectious fatigue among patients diagnosed with COVID-19 disease (Amsterdam UMC) 3. <u>Biomedisch</u> <ul style="list-style-type: none"> • VeCosCO: Neurobiologische basis van langdurige cognitieve klachten en vermoeidheid na COVID-19 (UMC Utrecht) 4. <u>Trials met geneesmiddelen</u> <ul style="list-style-type: none"> • Long-COVID en vaccinatie in het RECoVERED cohort (Amsterdam UMC) • Vaccinatie in kinderen met long COVID om de Fitheid te verbeteren (VINCERE) (Spaarne Gasthuis) • Sniffing out Covid: Perspectief bij blijvend reukverlies, naar begrip en behandeling (Wageningen University & Research)
<p>Politieke afspraken (regeerakkoord, convenant, coalitieafspraken e.d.)</p>	<p>Verlenging regeling paramedische herstellzorg na COVID-19 In de brief aan uw Kamer van 20 mei jl.³ heb ik u geïnformeerd over onderwerpen die verband houden met het beoogde basispakket van de Zorgverzekeringswet (Zvw) in 2023. Hierin vermeld ik dat ik de regeling voor paramedische herstellzorg voor Post COVID-patiënten verleng tot 1 augustus 2023.</p>
<p>Feiten & cijfers</p>	<p><u>Onderzoeken door ZonMw</u> VWS financiert via ZonMw onderzoek naar de diagnostiek, behandeling en organisatie van zorg van post-COVID. Hiervoor heeft ZonMw het deelprogramma 'COVID-19 aanhoudende klachten en nazorg' gestart. Voor het deelprogramma is in totaal € 7,81 miljoen beschikbaar gesteld met een looptijd van 2021 t/m 2024. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voor de volgende drie onderdelen is € 3,45 miljoen beschikbaar: <ul style="list-style-type: none"> o Onderzoek naar aanhoudende klachten COVID-19 o Doorontwikkeling van de multidisciplinaire richtlijn voor de behandeling van post-COVID o Onderzoek naar interventies bij herstel- en nazorg bij aanhoudende klachten. Hiervoor staat de subsidieoproep momenteel open. - Voor zorgnetwerken COVID-19 herstel- en nazorg en kennishiaten rondom de organisatie van zorg wordt circa €3,3 miljoen beschikbaar gesteld via subsidieoproepen. - De overige €1,06 miljoen is beschikbaar voor o.a. programmakosten, communicatie en implementatie.

³ [Kamerbrief wijzigingen basispakket zorgverzekering 2023, mei 2022](#)

	<p><u>Onderzoek door het RIVM</u> Het RIVM voert een studie uit als onderdeel van het brede COVID-programma van het RIVM. Hiervoor is ca. €1 miljoen voor begroot in het COVID-programma van het RIVM voor de periode van 2021 t/m 2023.</p>
Overig (zoals heikele punten en pers)	<p>i. Zicht op aantal personen met Post COVID</p> <ul style="list-style-type: none"> - Afgelopen weken besteedden de media ruimschoots aandacht aan de (grote) aantallen patiënten met Post COVID. - Omdat er in de wetenschap nog geen eenduidige definitie van Post COVID wordt gehanteerd, variëren de prevalentiecijfers. - Het NIVEL concludeert dat, afhankelijk van de definitie van Post COVID, 20 – 37% van de coronapatiënten Post COVID-klachten ontwikkelde. <p>ii. Maatschappelijke en politieke wens naar meer biomedisch onderzoek</p> <ul style="list-style-type: none"> - De politiek, media, onderzoekers en zorgpersoneel benadrukken al enkele weken het belang van meer biomedisch onderzoek naar Post COVID. - Zij geven hierbij aan dat dit in het buitenland (Verenigde Staten, Duitsland) al op veel grotere schaal gebeurt. - Tevens wordt vaak de link gelegd met langdurige klachten naar aanleiding van andere infectieziekten (ME/CVS, ziekte van Pfeiffer) - U kunt aangeven dat ZonMw kijkt welke samenhang er is met biomedisch onderzoek op het terrein van andere infectieziekten.

Factsheet Zorgprofessionals met post COVID klachten

<p>Samenvatting van het onderwerp</p>	<p>Zorgverleners die langdurig ziek zijn, ondervinden daarvan inkomensgevolgen. Vanuit zowel FNV als D66 wordt een beroep op de overheid gedaan om zorgverleners te compenseren als zij inkomensgevolgen hebben van langdurige klachten na een COVID-besmetting (post-COVID). FNV vindt dat het de overheid kan worden verweten dat zorgprofessionals onbeschermd hebben gewerkt. Daarom vindt FNV dat de overheid wat moet doen voor zorgverleners met inkomensgevolgen door post-COVID. Het stelsel van sociale zekerheid biedt een vangnet in geval van ziekte en/of arbeidsongeschiktheid. Kabinet Rutte III heeft aangegeven dat post-COVID geen reden is om daarop aanpassingen te doen.</p> <p>Op 25 februari jl. heeft u de Tweede Kamer laten weten dat het kabinet met het oog op het behoud voor de zorg van zorgmedewerkers die na een COVID-besmetting langdurig ziek zijn geworden, zorgwerkgevers tijdelijk ondersteunt als zij na het tweede ziektejaar de loondoorbetaling van deze zorgverleners met minimaal zes maanden verlengen en met hen blijven werken aan herstel en re-integratie.</p> <p>Zowel FNV als CNV hebben VWS medio mei opgeroepen zorgmedewerkers met inkomensgevolgen als gevolg van post-COVID-klachten daarvoor te compenseren (via een fonds). Komt het fonds er niet, dan willen zij de staat aansprakelijk stellen voor geleden schade.</p>
<p>Context van het onderwerp</p>	<p>Het vraagstuk van inkomensgevolgen voor zorgmedewerkers met langdurige klachten na een COVID-besmetting is in april 2021 voor het eerst door FNV geagendeerd voor een bestuurlijk overleg met vakbonden, beroeps- en werkgeversorganisatie. FNV vindt dat de overheid een tegemoetkoming moet geven voor de gezondheids- en financiële schade van zorgmedewerkers vanwege de grote risico's die zorgverleners hebben gelopen. FNV verwijt de overheid, dat zorgmedewerkers onbeschermd hebben gewerkt door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gebrek aan persoonlijke beschermingsmiddelen, - onduidelijke en onvolledige (preventie)richtlijnen van het RIVM, - onzekerheid over besmette patiënten/cliënten of collega's door het beperkt testen. <p>Het verzoek van FNV gaat daarmee uit van aansprakelijkheid van de overheid.</p> <p><i>Tijdelijke ondersteuning werkgevers voor behoud personeel</i></p> <p>Met de brief d.d. 25 februari heeft u de Tweede Kamer geïnformeerd over de tijdelijke ondersteuning die het kabinet werkgevers biedt om medewerkers die na COVID langdurig ziek zijn geworden, voor de zorg te behouden. Het betreft een subsidie voor werkgevers die zorgmedewerkers die in de periode maart 2022 t/m december 2022 twee jaar ziek zijn en met wie de werkgever afspreekt de loondoorbetaling na het tweede ziektejaar met minimaal 6 maanden te verlengen; ondertussen blijven zij werken aan herstel en re-integratie. De subsidie dekt gemiddeld 50% van de kosten voor de loondoorbetaling.</p> <p>FNV heeft aangegeven blij te zijn met deze tijdelijke ondersteuning, maar zal aandacht blijven vragen voor zorgprofessionals met langdurige klachten na COVID.</p> <p>Voor een (onbekend) deel van de bedoelde langdurig zieke zorgverleners zal een verlenging van de loondoorbetaling en de langere hersteltermijn die dat betekent, geen perspectief op behoud bieden. Voor deze groep zal de roep blijven ook voor hen iets te doen.</p> <p>In de brief van 13 mei jl. vroeg FNV aan MSZW, MVWS, MOCW en MPVO</p>

	<p>€150 mln beschikbaar te stellen voor erkenning en tegemoetkoming van de gemaakte kosten voor <i>werknemers met post-COVID-klachten in zorg en onderwijs</i>. Komt het fonds er niet, dan zal FNV de staat aansprakelijk stellen.</p> <p>In de brief van 17 mei geeft CNV aan dat zij de rechter zullen vragen zich uit te spreken over de rechtmatigheid van het handelen van de staat en over compensatie van <i>zorgpersoneel</i> dat langdurig ziek is door post-COVID voor de geleden schade, indien VWS niet uiterlijk 3 juni 2022 op hun oproep reageert.</p> <p>In een andere brief van 17 mei laat CNV aan MVWS, MSZW, MOCW en MPVO weten, onder verwijzing naar de oproep van FNV en Aob, ook te vinden dat door post-COVID getroffen personeel een meer respectvolle behandeling verdient. CNV vraagt voor die compensatie voldoende ruimte in te bouwen de voorjaarsnota.</p> <p>Er zal nog een gesprek op ambtelijk niveau met CNV en FNV plaatsvinden.</p>
Kernboodschap	<ul style="list-style-type: none"> • Langdurige ziekte heeft grote gevolgen voor diegenen die dat treft, financieel en op andere leefgebieden. • VWS financiert een breed ondersteuningsaanbod voor iedereen die na een COVID-besmetting met post COVID-klachten kampt, ook zorgprofessionals kunnen daarvan gebruik maken. Zoals de ondersteuning door C-support en op het coronaplein, de tijdelijke regeling paramedische herstellzorg. En de richtlijnontwikkeling voor zorgprofessionals die met COVID-patiënten werken, zodat deze COVID-patiënten de best passende behandeling ontvangen. Ook wordt onderzoek gedaan naar aard en omvang van post-COVID-klachten en effectieve herstel- en nazorg. • Het liefst zien we zieke zorgmedewerkers zo snel mogelijk herstellen en terug aan het werk gaan. Dit is niet voor iedereen weggelegd: sommigen zullen een beroep moeten doen op de sociale zekerheid. • Dat stelsel kent geen onderscheid naar ziekte, de nadruk ligt op “wat kan iemand”. Er is veel ruimte voor maatwerk om de re-integratie activiteiten af te stemmen op wat een individuele werknemer wel en niet kan. • Het kabinet wil focussen op een goede ondersteuning van het herstel en de re-integratie van personen met langdurige klachten na een COVID-besmetting, zo lang iemand nog mogelijkheden heeft om te werken. • Vanwege de uitzonderlijke omstandigheden in de zorg tijdens de eerste fase van de pandemie en met het oog op het behoud van medewerkers voor de zorg, biedt het kabinet tijdelijke ondersteuning aan zorgwerkgevers die na het tweede ziektejaar de loondoorbetaling verlengen en met hun langdurig zieke werknemers blijven werken aan hun herstel. • We weten nog heel veel niet over het ziektebeeld van mensen met post-COVID klachten. We wachten de onderzoeken die daar nu naar lopen af. T.z.t. zullen we bezien of zorgmedewerkers die kampen met langdurige klachten na een COVID-besmetting aanvullende ondersteuning nodig hebben en door wie die dan gegeven moet worden. • T.a.v. de brieven van FNV en CNV: <ul style="list-style-type: none"> ○ Binnen het kabinet zullen we over de inhoud van de brieven

	<ul style="list-style-type: none"> ○ van FNV en CNV en de voorstellen die zij daarin doen, spreken; ○ Daarna komt het kabinet met een reactie.
Politieke afspraken (regerakkoord, convenant, coalitieafspraken e.d.)	N.v.t.
Feiten en Cijfers	<p>Omvang van de problematiek Een eenduidige diagnose van het ziektebeeld ontbreekt, waardoor er geen harde gegevens voorhanden zijn van de omvang van de problematiek. Diverse bronnen geven indicaties:</p> <p>Over het aantal zorgverleners dat met COVID besmet is (geweest) rapporteert het RIVM wekelijks in het epidemiologisch beeld. Tot en met 24 mei 2022 10.00 uur zijn 307.932 zorgmedewerkers in de leeftijd van 18 t/m 69 jaar met een positieve testuitslag voor SARS-CoV-2 gemeld. Of de besmetting heeft geleid tot ziekteverzuim en zo ja, de duur van dat verzuim is onbekend.</p> <p>In reactie op de aankondiging (25/2) van de tijdelijke ondersteuning van zorgwerkgevers gericht op behoud van zorgpersoneel dat na een COVID-besmetting langdurig ziek is geworden, heeft FNV aangegeven dat binnen enkele weken zo'n 900 zorgmedewerkers vanwege langdurige COVID-klachten hun baan dreigen te verliezen.</p> <p>In de brief van 13 mei geeft FNV aan dat de meldpunten voor zorg en onderwijs totaal meer dan 6.000 meldingen hebben ontvangen van werknemers met post COVID klachten . De gevraagde €150 mln voor een fonds is gebaseerd op €22.000 per werknemer met post COVID-klachten.</p>

